

WWW.UNILIB

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 108 22 јануар 1944 Дни. 6

— Гајо, пошто си о феријама био добар, тата и ја смо решили да ти дамо да учиш клавир.
— Знам шта, мама, ако већ треба нешто да учим, ја бих највише волео да учим да свирам у радио.

— Опет двојка! А знаш ли ти да кад је Наполеон био у твојим годинама, он је био први ученик у разреку!
— Да, тата, али када је био у твојим годинама, он је већ био француски цар!

Љубавна грозница

Марко је седео за столом и писао: „Посматрао сам данас са пуно пажње, како су се Ваше беле пуначке ручице вешто сналазиле у оном хаосу медикамената у стакленом орману. Нешто сте гражили. Били сте се уздигли на прете, тако да је Ваш диван стап достигао пуну еластичност. Добих жељу да Вам приђем, да Вас подигнем високо до највише тачке и онда да Вас узмем у наручје. Ви бисте се кикотали и Ваш звонки смех испунио би...“
Оставио је перо. Није могао више. Осећао је да су речи исувише слабе да искажу његова осећања. Љубав према младој апотекарској помоћници обузела га је свог. Налазио је он много дражи у њој, у том „плавокосом ањелу“, како је називао у мислима. Она о томе ништа није знала.
Дозашило је често у ту апотеку. Разуме се, готово увек, без икакве потребе. Између великих стаклених ормана, пре-

Замишљао је после како дечак улази у апотеку, чуо је у мислима, како је звонко на вратима зазвонило, и како је девојка по обичају погледала ко улази. Дечак прилази, пружа писмо, девојка га узима оним лепим рукама којима се он дивио, отвара писмо, чита и — ту га је издала машта. Није само могао да замисли шта ће урадити, каква ће израз лица да добије када буде читала његово писмо и да ли ће уопште да одговори.
О самом њему, истина она врло мало зна, осим имена кога је прочитала са лекарских рецепта које је повремено доносио. Па ипак надао се да ће га бар разумети...
Његово размишљање прекиде улазак дечка. Дечак је носио у рукама један деби апотекарски омот.
Он брзо отвори омот и из њега извади једну мању кутицу на којој је писао: Книин, и једну цедуљу.

Календар мога комшије

НЕДЕЉА 16 ЈАНУАР.

Узела госпа комшиница да се похвали пред нама:
— Прекјуче на журу код госпа Ленке сви су ме питали који ми је кројач што ону моју нову хаљину што је направила толику сензацију! Госпа комшија упаде на „шлагворт“:
— А, мене су сви питали кога сам опљачкао!

да то буде што скорије... Бар ћеш тако заборавити на свој испијас и на све остало на што се сада тужиш...

ЧЕТВРТАК 20 ЈАНУАР.

Неки из уобичајеног нашег друштва запитао јуче госпа комшиницу:
— Када сте госпа комшинице упознали вашег мужа?
— Кад сам му први пут затражила паре да платим неки рачун! — одговори брзо госпа комшиница и пресеце госпа комшију погледом искоса.

ПОНЕДЕЉАК 17 ЈАНУАР.

Пита синоћ један наш сусед госпа комшију:
— Да ли верујете господине комшија у сељење душе?
— Како да не! Ето, на пример, ја вам једном већ био магарац!
— Како то?
— Тако лепо. И то онда кад сам вам взајмно оне паре што ми их још ни данас нисте вратили...

ПЕТАК 21 ЈАНУАР.

Онај наш суплент изишао јутрос у дворште сав ко покисао. Госпа комшија га видео с прозора па га запитао:
— Шта је комшија што сте тако снујдени и туробни?
— Ех, зашто. Зато што ме је жена сабахиле засула цвечем!
— Аха! Разумем! — кликну госпа комшија. — А, цвече је било у саксијама!

УТОРАК 18 ЈАНУАР.

Госпа комшијин синчић опет добио од учитеља батине. А, сво зашто. Госпа комшија поставио му овако питање:
— Карло Велики имао је много добрих особина, али његов карактер имао је рђавих страна. Реци ми које су му то биле рђаве стране?
Комшијин малишан је одмах одговорио:
— Зидео је школе!

СУБОТА 22 ЈАНУАР.

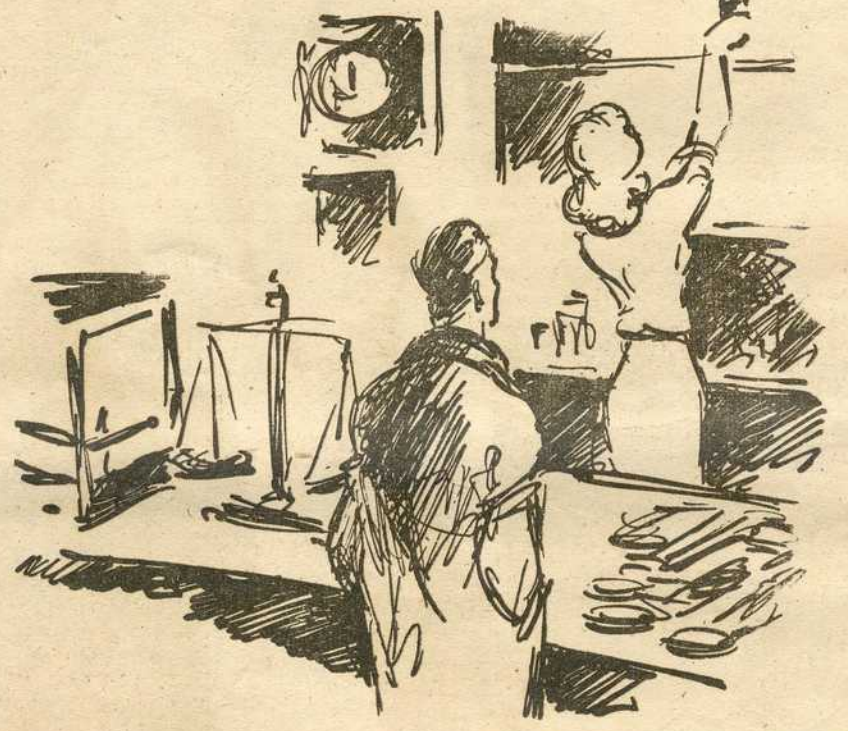
Онај наш младожења из комшилука питао своју невесту:
— Је ли драга, јесам ли ја једини мушкарац кога си пољубила?
Невеста удахну:
— Чудновато да ви мушкарци сви једно исто питате! Наравно да си једини... М-ћ

СРЕДА 19 ЈАНУАР.

Чита госпа комшија по новинама извештаје о јуначким борбама оних српских витезова по Банији, Кордуну и другде где харају партизани — несрби, па му у заврела крв родољуба, и тек ће рећи:
— Море, жено, знаш ли да ме је жао што нисам сада млађи па да и ја прикључим браћи у борби за спас Српства против несрба и разних Броза и Брозића...
Госпа комшиница, и сама одушевљена, упале:
— Полаке матори... Само молдмте

— Овај бол у десном колелу долази од старости!
— Гле, па како то може да буде. Моје лево колело ништа није млађе од десног, па ме ипак не боли!

пуних шарених кутијица, теглица и бочица налазио је увек њу у белом мантилу који јој је тако дивно пристајао. Увек, када би га погледала, осећао је недољиву жељу да јој приђе да јој ижљуби оне беле пуначке руке са увек засуканим рукавима и да је страшно загрли...

„Због Вашег грозничавог очекивања одговора, писала је, шаљем Вам киниин, опробано сретство против грознице сваке врсте. Што се тиче онога: да будем Ваша, молим да примите к знању да сам верена“.

ВИТОМИР ТИБЛ

По каткад му се чинило, да је њен поглед, кога је осећао на себи и онда кад није гледао у њу, да је тај поглед био некако чежљив и топао. То га је храбрило да верује, како она није равнодушна према њему.

Добралио је хартију са стола и поцепао. Ко зна по који пут већ покушава да напише писмо тој девојци и никако му не полази за руком.

Господе Боже, ипак није лака ствар писати љубавна писма. Присетно се да је као дечак са потсмехом говорио о њима, сматрајући да то није никаква вештина. Неколико страсних речи, мислио је, и то је све. Али, сада види да је то ђаволски тешка ствар. — Хтео би да јој каже све, да буде деликатан, и убедљив, да је очара искреношћу, да је опије љубавним изливима свога срца. После му се то све учини недовољно. Да, неко му је рекао некад да су апотекари изнад свега практични људи, да презиру празне речи и да су изнад свега реални. Можда би код вољене девојке наишао на неразумеваше па и на потсмех. Страховао је од те помисли. Одлучи, зато да јој у неколико најпотребнијих речи изјави љубав и да је замоли да одмах одговори.

„Волим Вас, писао је, волим Вас лудо и безумно. Цело моје биће испуњено је страшном жељом да будете моја. Грозничаво очекујем Ваш одговор кога одмах пошаљете по дечаку, доносиоцу овога писма“.

Ставио је ружичасти папир у коверат исте боје и послао га по дечаку.

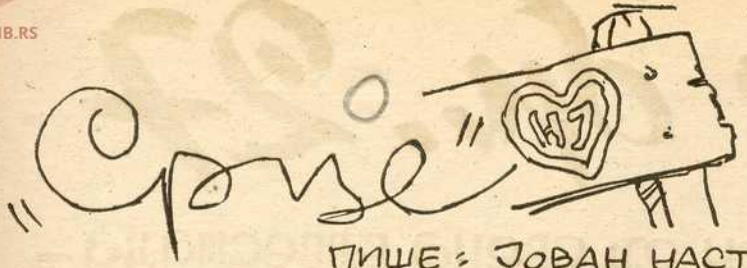

Плетем манете, блузе, хаљине, децкија одела и др. Израда првокласна, цене умерене. Материјал (турк, лане и сл.) — донос из иностранства.

Чабрина За, стан 14 (код Саборне цркве)

На насловној страни:
Ђорђе Крстић: Св. Сава благосиља Српчад — Музеј Кнеза Павла.
(Репродукција: А. Симић)

Главни уредник: Мића Димитријевић * Уредник: Бошко Токић * За фотографије: Александар Симић * Цртеж: Ђорђе Лобаћев * Уредништво: Поенкареова 31 Телефон 25-010 * Власник и издавач Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Тановић * Администрација: Дечанска бр. 31, Београд. Тел. 24-001—10. Штампарија: „Штампарија Београд“ А. Д. Дечанска улица бр. 31. Тромесечна претплата 58 — динара.

ПИСМЕ: ЈОВАН НАСТИК

Наша клупа налазила се на најудаљенијем делу парка. Нашли смо је Невенка и ја, кад смо тражили место, где бисмо могли за време подневног канцелариског одмора да поједемо онај замотуљак хлеба и мармеладе. Била је још рана јесен и лепо сунчано време, па је било штета тај сат провести у мрачним просторијама канцеларије...

Кад смо је пронашли била је то више рушевина него клупа; наслон је лежао на земљи одваљен, и сва је била покривена блатом. Ми смо је тек дотерали, и таква је и сада: ја сам донео ексер и приковао наслон, а Невенка је очистила од блата.

Отада је то била наша клупа. Долазили смо тамо сваког дана у подне, и поседели бисмо један сат. Била је увек прашљива, кад смо долазили и чинило се, да је нико осим нас није пронашао. Док једног дана нисмо открили нешто непријатно. Неко је нагрдио нашу клупу: На наслону је било урезано срце, дубоко и велико, и сва боја на том месту била је изгребана.

Невенка је била огорчена.

— Нечувено, рекла је и прешла руком преко оштећеног места. То би требало казнити!

— Да, рекох, то је злочин.

Обоје смо седели као ожалошћени.

— Главо је урезати срце на клупу, рече Невенка.

— Младост, рекох ја и удахнух.

Сутрадан се догодило нешто ново. Усред срца била су урезана два слова — Н. Ј. —

Невенка их је читала љутито.

— То је већ и сувише, рече она.

— Да, тако више не иде.

Тугећи, јели смо наш хлеб са мармеладом.

— Кад би човек само знао ко то ради, настави Невенка.

— Ја бих му већ рекао своје мишљење, рекох замисљено.

— Али ово Н. и Ј. може много шта-шта да значи.

— На пример: Невенка и Јован.

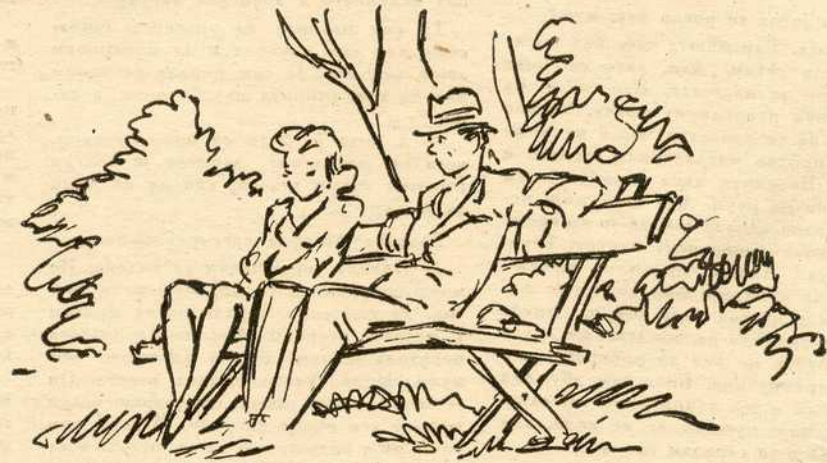
Невенка ме зачуђено погледа.

— Невенка и Јован? То је којешта,

рече Невенка, шарајући врхом ципелице по песку.

— Ко зна?

Невенкина ципела престаде са шара-

њем. Она је мирно седела. Изгледало је да размисља о мојим речима.

— Ипак је то дрскост, рече најзад.

— Ја бих то томе човеку хтео да кажем у лице. Морали бисмо га ухватити на делу. Зато, хајде да вечерас обоје дођемо овде...

Невенка ме погледа зачуђено.

— Вечерас?

— Да, вечерас, или можда хоћеш да нам целу клупу нагрде.

Она је хутала.

— Зар се бојиш, питао сам је гледајући сваки њен покрет.

Она затресе својом плавом косом.

— Дакле, вечерас у шест, рекох и подигох се.

— Да, рече она сасвим тихо.

Под густим гранама дрвећа већ се хватао мрак, кад смо стигли до наше клупе. Опрезно смо тапкали поред грм-

ља док смо стигли до ње. Клуна је, мислим, била пушта.

— Морамо чекати, рекох. Неко ће ипак доћи.

— А ако то буде дуго трајало, примети Невенка, и ја опазих како дрхти, иако је вече било доста топло.

Седели смо тихо, без речи.

— Бојим се ако неко дође, прошапта Невенка. Било би страшно...

— Можда вечерас и неће нико доћи, шаптао сам.

Невенка ми се и нехотице приближила. Осетио сам лако дрхтање њене руке.

— Зар ти је тако хладно, питао сам и нежно је загрлио.

— Да! рече она, како је вечерас хладно.

Тада сам је стегао још јаче и нагло пољубио. Није се бранила. Седели смо тако сасвим приљубљени једно уз друго, кад нешто зашуста у грмљу.

— Ах, ако сада неко дође, рече ми она на уво, и стисну ми руку.

— Не, шаптао сам још тише, нико неће доћи, јер сам ја урезао срце у наслон и оба слова...

Невенка се одмаче од мене и погледа ме право у очи.

— Ах, како си неваљао...

— Знај, Невенка, нисам више могао...

Али моју одбрану нисам могао завршити, јер су се Невенкине усне дубоко ушле у моје...

ПРОСЛАВА БОГОЈАВЉЕЊА У БЕОГРАДУ

Традиционална српска свечаност Богојављење прослављена је, у прошлу среду, у престојој Саборној цркви. После службе божје у црквеној зорти митрополит Г. Јосиф извршио је водоосвећење у присуству председника српске владе армиског генерала г. Милана Недића, свих министара, министра г. Драг. Јовановића, председника општине и управника града и многобојног београдског грађанства.

И традиционални обичај с крстом од леда није изостао ни овога пута. После водоосвећења народу је подељена света богојављенска водица.

Ову српску свечаност увеличао је својим присуством и одред Српске државне гарде, који је после светог обреда промарширао главним београдским улицама с музиком на челу.

(Снимак: А. Симић)

Толкови гине ствари!

Добро је да познајемо ПИРАМИДОН и да се у ово средство можемо поуздати!

Pyramidon
таблета

Против болова

Оглас рег. С. Бр. 19.989 од 6-X-1942

Добија се у свакој апотеци

Тажна соде др. 27

— РОМАН ОД СВЕНА ЕЛВЕСМАДА —

(5)
— Да, тако, отприлике, само с том исправком: да сам се удала за Катфилда зато да бих спазла своју породицу од пропасти. То се не узима тако сепаративно тамо доле на југу. Тамо је брак исто што и овде на северу. Већина бракова склапа се тамо из породичних обзира или из материјалних разлога. Љубав тамо игра подређену улогу. Барем у браку.

— Но вас је муж ипак волео?
— Да, волео ме је, али је био врло несрећан, нарочито за време првих година нашег брака. У почетку сам имала извесно сажаљење према њему. Видела сам да чежне за љубављу, али ја му је нисам могла дати. Можда би се то сажаљење у току година претворило у неку врсту привржености, али он је наједном променио своје држање према мени и мало по мало почела сам да осећам да га мрзим, да ми се срце пуни мржњом коју нисам могла да савладам...

Доктор Врангел је прекиде.
— Знате ли, госпођо, кад бисте пред судом давале такве изјаве, били бисте без великих церемонија осуђени.

— Знам. Али, ја сада не говорим пред судом, него пред једним човеком који хоће да зна истину. Треба да знате и то да сам имала не једног прилике да задовољим своју мржњу. Могла сам да изневерим свога мужа... тако мислите ви. Али верујте ми, ја свога мужа никада нисам преварила.

— Ја сам спреман све да вам верујем, госпођо. На чак и оно што изгледа мало вероватно.

— Ах, ви мушкарци не познајете жене. Истина, ја сам једном у животу и волела. Исто онако против своје воље као што сам и мрзела. То је било у другој години нашег брака. Није ту било никакве драматике, ни балконских сцена и жарких серенада, као што људи обично мисле за југ. Заволела сам тамо једног младог италијанског колонисту, који је имао свој виноград до наше куће. И по тамошњим појмовима он је био сиромашан човек. Друштвени положај који тамо влада направно је од наше љубави друштвени скандал. Ја нисам могла ни умела да кријем своја осећања и тако смо изишли на глас. Уостаом, била сам тада тако млада и никада раније нисам волела. Пре бих могла рећи да ме је та изненадна љубав испунила неком врстом блажене за-

дивљености. Била сам као опијена, у исто време бескрајно срећна и бескрајно несрећна. И сада кад се сетим оних времена, хвата ме нека несвестица.

Мој муж је приметио шта се дешава и ја сам му, у својој ектази, све признала. Колико сам била млада и... глупа!

— Шта је на то рекао ваш муж?

— Ништа. Бар ништа чега бих могла да се сада сетим. Али, зато се живо сећам како је изгледао. Као да је на лице метнуо непрозирну маску. Увиђао је и сам да се као стар човек не може да бори против младаљачких страсти и осећања. Неколика дана није са мном проговорио ни речи. Али мене није могао да завара. Знала сам да је за време бесаних ноћи донео неку одлуку. Страшну одлуку. Хладно, коректно држање не може да прикрије жар последње љубави једног човека који стари. Знала сам да ће тражити задовољење на други начин. Љубав не зна за препреке, али зна за страпцутице. Била сам збуњена и уплашена, и тек доцније сам све схватила. Он није престао да ме воли, али је хтео да и ја страдам као и он...

Зар нема и овде, на северу, бракова у којима муж, чија су еротичка осећања повређена, поступа са женом као са најгором, иако не може без ње да живи? А какву тек моћ има муж у приликама у којима смо ми живели. Њему тамо иде све на руку: и обичаји и морал и варварска традиција. Ох, кад се само сетим оне огромне кућерине у којој сам, окружена великим бројем ропске служинчади, живела као странкиња, као робинја, чији се кораци и плач губе међу дебелим зидовима и тепесима... Никад нико није живео бедније него ја тих година.

А најгоре од свега било је то што сам цело време морала да гледам лице свога мужа, кога сам омрзнула. Није он цело време био алурад или пакостап. Напротив. Но ја сам му цело време читала из очију ликоване: „Ето ти, ти си тако хтела. Сада ја хоћу да буде овако, сада и у будуће“. И не само то. Кад сам му ускратила своју љубав, он је мени ускратио све што сам дотле волела: моју верну послугу, моје псе, моје књиге. Уместо тога окружио ме је свом могућом раскопшом: дивним хаљинама, скупоценим бријантима, накитом, аутомобилима. Али, тај луксуз требало је да

моју усамљеност учини још пустијом. Морала сам да репрезентујем, иако нико није знао како ми је на срцу, морала сам да се смешкам у друштву сурових колониста и арапских варвара.

Ту сам научила да презирем богатство, али сам научила и да прикривам своја осећања. Ја сам морала да трпим као да сам учинила неки злочин, а зашто?

— А, шта је било са оним човеком, кога сте заволели? запитало је доктор Врангел тихим гласом, као да не жели да је увреди.

Госпођа Астрида слегну раменима:

— Никада више нисам га видела. Не може се рећи да се мој муж мени светио. Ја сам само морала да га пратим у његовој несрећи. Али, онога другога погодила је пуна освета од стране мог мужа. Прорачуната, хладна освета. Он је био, као што рекох, сиромашан човек који је тек почео да ради. И зато мом мужу није било тешко да га помоћу свог новца и својих веза руинира. Његова пшеница планула је једне ноћи, друге ноћи посечен му је виноград и маслике и за неколико месеци морао је и сам да бежи. Можда је ступио у страначку легију, као и сви неуспели људи тамо доле. А то значи: сигурна смрт у пустињи. Мој муж се постарио да све то знам...

Госпођа Астрида усправила се гордо у седишту.

— Ипак нисам дуго плакала, као што уопште не плачем више, рекла је тврдим гласом. Видите да вам све то причам без узбуђења, прибрано. То је зато, треба добро да ме разумете, господине докторе, што живот за мене нема више никакве вредности. Ја сам вам већ рекла, да бих била у стању да учиним и злочин, али исто тако бих била у стању да мирно свој злочин и признам и да мирно примим оно што би ми судбина за то одредила. Ја сам толико препатила да од будућности не очекујем ништа. Кад се буде разјаснила цела ова ствар овде, ја ћу се можда повући у неки манастир у Француској или Италији, за увек...

У башти се зачухе кораци и пригужени гласови. Доктор Врангел приђе оградаи веранде и погледа доле. На баштенским вратима стајала су два господина. То је онај Италијан који је допловио плавом једрилицом и Норвежанин који је дошао с њим. Неодлучно су стајали на вратима, док нису приметили доктора Врангела на веранди.

— Ваш син долази! рече доктор Врангел.

Госпођа Астрида се осмехну:
— Мислите, Паоло. Он није мој син него пасторак. Ја немам деце. Уостаом, он је и старији од мене.

Госпођа са врата уђоше у башту.

— Хоћете да их примите?

— Зашто да их не примим?

— Треба, можда, да се ја повучем?

— Не, ни најмање. Напротив, ја желим да чујете шта „син“ има да каже својој „мајци“. Можда ће ми у лице добацити реч: „Убица!“

— Верујем да у мом присуству неће. Госпођа са једрилице појавише се на вратима веранде. Изгледали су мало збуњени. Нису мислили да ће госпоњу Астриду заћети у друштву.

Госпођа Астрида не устаде него оста на пола лежећи у својој наслоњачи.

Паоло приђе врло отмено својој маћехи, она му пружи руку и он је пољуби. Изменили су неколико брзих италијанских фраза. Доктору Врангелу паде у очи да Паоло своју маћеху титулише са „мадам“. Цело његово понашање било је врло учтиво и отмено.

— Будите тако љубазни, Паоло, да говоримо шведски да би нас могао да разуме и овај господин, рече госпођа Астрида показујући на доктора Врангела.

— Какогод желите, мадам, рече Паоло. А, сада допустите да вам претставим: ово је мој пословни пријатељ конзул Андвиг.

Доктор Врангел рече своје име.

Паоло продужи:
— Извинићете, господо, али ја имам неке дискретне ствари да говорим са госпођом...

— Доктор Врангел је мој заступник и ја желим да остане овде, пресече га госпођа Астрида.

— Добро, мадам, али онда нека остане и господин Андвиг. Дакле, да будем кратак. Ја сам дошао у једној важној, породичној ствари и жалим што ћу вам, мадам, морати да поставим неколико питања, која вам, можда, неће бити најпријатнија...

Доктор Врангел га прекиде.

— Ви говорите врло учтиво, господине, и ја се надам да ћете тај тон задржати до краја. Међутим, госпођа се не осећа добро па вас молим да одмах претрете на ствар.

— То и желим. Све што имам да кажем може се рећи у неколико речи, одговори Италијан мало нервозно и повисеним гласом. Наиме, желео бих да мадам каже шта је било са сумом од двадесет и пет хиљада фунти, коју је мој покојни отац био понео собом на пут?

— Мислите на хартије од вредности?

— Да ли ћете одговарати ви или госпођа?

— Видите и сами да се мадам не бунује против мога понашања, рече доктор Врангел мирно, па мислим да могу и ја да одговорам или постављам питања. Дакле, никакве хартије од вредности нису нађене код нашег покојног оца. Мора да их је негде депоновао...

— Не, није!

— Него?

Паоло удари руком по ташни коју је држао.

— Овде је попис хартија од вредности које су се налазиле код мога оца, рече.

— Доцније ћемо разгледати тај попис, рече доктор Врангел. А сада где су хартије?

— Оне су украдене! рече Паоло убеђено.

— Имате ли доказа за то?

— Имам. Један део је пронађен у Лондону. Он је тамо депонован после смрти мога оца...

ПОД ПЕЧАТОМ

Доктор Врангел размишљаоше трену-так и онда рече:

— Да ли бисте ми показали тај попис?

Паоло му пружи машинички исписани табак хартије. На њему су биле исписане серије и бројеви свих партија од вредности које је покојни Катфилд био понео собом на пут. Поред једне рубрике била је забелешка црвеном оловком. То је била обвезница Триполитанског колонијалног зајма из 1914 године у вредности од двадесет и једне хиљаде лира.

— Дакле, то је тај папир који је нађен депонован у Лондону, примети доктор.

— Да, ваш адвокат нашао га је у једној банци у Лондону. Потом се утврдило да хартија потиче из Скандинавије. Упућена је преко једне приватне банке из Копенхагена у Лондон и то после смрти мога оца. Зато смо убеђени да је нестанак хартија од вредности у вези са смрћу мога оца.

— То се не може апсолутно сигурно да тврди, иако се не може ни одрећи.

— Према томе, дакле, видите да имамо права да тражимо извесна обавештења од госпође.

— Она вам је већ дала објашњење које једино може да да: да не зна ништа ништа о хартијама.

— Тај одговор није довољан. Кад је мој отац умро, госпођа је једина била поред њега.

— И то је само претпоставка.

— Претпоставка која се слаже са налазом полиције.

(Наставиће се)

Будва — успавани град
(Снимак: А. Симић)

Зидна тикот океана

Кад се холандски адмирал Роге-вен на Ускре 1722 године искрцао на обалу једнога острва у Тихом океану није ни слутно на какве ће тајанствене ствари наићи на томе острву, које је иначе у свему личило на остала острва тога океана. Пошто се искрцао на ово острво баш на Ускре назвао га је Ускршњим острвом.

век гледа осети страх. Врло је тешко утврдити њихов првобитни положај: једни су оборени, други поломљени, има их усправних, недирутих, неки још леже у вулканском кратеру, где су сви они тесани. Каква је то изненадна катастрофа наишла, да тако поремети овај народ у пуном ераду и да га можда потпуно уништи?

Један чланак објављен у „Je sais tout“ новембра 1934 године покушавао је да доведе у везу ово острво са старом цивилизацијом Рапа-Нуи, што је изазвало велику научну преширку.

Док су се научници мучили решавањем тајни чудних кипова и покушавали да прочитају непознату азбуку, два радиестезичара: Л. Шомери и А. Белизал покушали су да реше ову тајну радиестезијским путем. Њима је било јасно, да су ови огромни кипови играли знатну улогу у животу на острву и да су морали имати сасвим одређени циљ. Урођеници, који су тесали ове кипове, нису предузимали ове велике радове ради јединога задовољства, да украсе

зрачења него боље рећи читаве зоне веће или мање ширине, које су се мењале и зависиле од величине статуица. Да би се и практично уверили у постојање и дејств овога зрачења, ови су радиестезичари поставили на тачно одређено отстојање један комад свежега меса. После три дана, овај комад меса је био сведен на 1/4 своје првобитне запремине и савршено мумифициран.

Потом су Шомери и Белизал упоредили време и јачину мумификације помоћу ових статуица са временом и јачином мумификације других зрачења и дошли до резултата, да је зрачење ових статуица мумифицирало јаче и брже него зрачење других тела за која су они знали, да имају такво дејство.

Међутим, природа не дозвољава да јој се некажњено отимају тајне. Један од ових радиестезичара био је одмах за време опита кажњен за откриће нове тајне природе. Статуица, слична онима на Ускршњем Острву дугачка свега 35 сантиметара проузоровала му је после три дана велике болове и неиздржљив свраб на ожиљку који је остао од операције извршене пре 17 година. У исто време је ова статуица извршила помину, савршену мумификацију комада меса.

После ових опита ова два радиестезичара су нашла врло просто, али врло вероватно решење зашто су прастановници Ускршњег острва израђивали на овај начин и оваквога облика своје кипове.

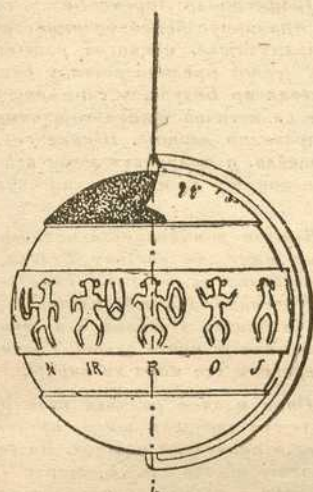
Ови прастановници су тачно знали какво зрачење и какве јачине зраче кипови тачно одређених облика и вели-

не веома пријатне за жива бића тако, да су рибе бежећи из шкољиве зоне у ројевима долазиле у пријатну зону, где су прастановници Ускршњег острва имали на расположењу на тај начин у свако доба богат рибњак.

Да не би сами прастановници Ускршњег острва страдали од шкољивих зрачења носили су они у коси нарочите таблете зване „кеити“ које су их штитиле од свакога шкољивога зрачења.

Тако је радиестезија решила један занимљив проблем пре него што су научници успели да прочитају натписе на надгробним споменицима Ускршњег острва и у исто време показала, да су стари народи имали слабији ступањ цивилизације од данашњих народа, али да су познавали извесне тајне природе које цивилизовани народи тек сада наслућују и одгонетају их.

инж. Б.

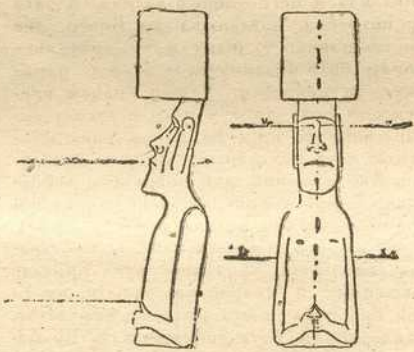

Клатно израђено према цртежима кипова Ускршњих острва

Урођеници, који су тада живели на острву, били су прави дивљаци, а међутим наишао је адмирал на огромне и врло чудновате гробове и велики број кипова огромних размера, који су представљали делове човека деформисане тако, да су страх уливали. Гробови су били и до сто метара дугачки и око 15 метара високи а међу каменим киповима кој ису били расејани по целом острву у великом броју, било их је и до 16 метара висине са преко 60.000 килограма тежине. Натписи изнад гробова исписани су неком чудном азбуком коју научењаци ни до данас нису умели да прочитају. Наука се питала каквим су сировинама располагали ранији становници овога острва, кад су могли да ове огромне кипове, који су тесани сваки из једнога камена, пренесу и усправе на месту постављања. Чему су служили ови чудни кипови?

Малобројни становници овога острва не знају ништа о прошлости свога острва или причају фантастичне приче којима разни научењаци, који су били послати да проуче тајне ових кипова, нису могли да верују. Међутим у пркос времену, упркос слепом и систематском рушењу велики кипови овога острва налазе се и сад ту усправни или оборени на земљу као тајанствени чувари давне прошлости. Нигде на свету се не може наћи сличан приказ, па ни у Карнаку, где се налазе редове великог комења, док је овде на Ускршњем острву камење у виду кипова чудних по својим размерама и облицима.

Пијер Лоти видео је на својем путовању ове кипове и каже да кад их чо-

Зрачење кипова на Ускршњим острвима

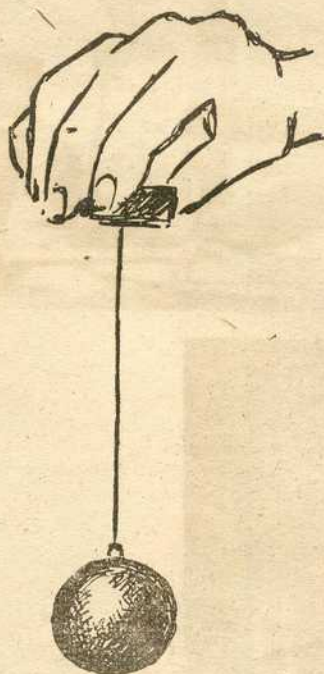
своје острво некаквим маскама искривљенога људскога лика.

И збиља, чим су ова два радиестезичара извршила контролу ових кипова клатном они су открили, да ти кипови чудних размера, ружни, страшни, можда баш због тих и таквих сразмера шаљу од себе врло јако радиестезијско зрачење.

Чему да се припише ова особина? Вулканском материјалу од кога су израђени кипови? Или је то резултат облика и чудних размера?

Да би се уверили шта је у ствари почела су ова два радиестезичара да режу од дрвета у смањеном облику, али задржавајући сразмеру појединих делова према оригиналним киповима, мале статуице. Они су могли да утврде за време рада, да уколико је статуица резањем све више и више добијала свој оригиналан облик мењао се поларитет резаног дрвета и што је још чудније испред статуица су се појављивале на извесним отстојањима равни са зрачењима разних спектралних боја од дрвенога па до ултраљубичастог.

То нису биле само равни различитога

Тип радиестезијског клатна

чине. Како јачина зрачења расте са величином кипова, то су они зато израђивали овако велике кипове, да би они дејствовали зрачењем на што већу даљину. Поређани по обиму острва ови су кипови овако велики и у великом броју представљали једну јаку зрачну брану за приступ непријатеља ма са које стране острва. Кад би непријатељ у чамцима покушао, да се приближи Ускршњем острву, добијала је посада тих чамаца, чим би чамац дошао до одређених зона, десетинама километара удаљених од острва, услед шкољивих зрачења кипова такве болове а нарочито такво смањење животне снаге, да је врло брзо одустајала од покушаја, да се приближи Ускршњем острву.

Међутим, осим ових шкољивих спољашњих зрачних зона, стварали су ови исти кипови ближе острву зрачењем зо-

О СВЕМУ И СВАЧЕМУ

НА СЕВЕРУ ПОСТАЈЕ СВЕ ТОПЛИЈЕ

Норвешки истраживач Адолф Хосел, који се бави истраживањем и мерењем нордских глечера, потврдио је недавно запажену чињеницу, да подручја северног поларног круга постају, из године у годину, све топлија и да се због тога глечери у већој мери топе, постајући све краћи. Ако топлота буде и даље расла глечер код Јотухајма потпуно ће у догледно време нестати. Последице топлоте, која из године у годину постаје све већа, још су очигледније на Аласци, на Гренланду и на Шпицбергу. Ледена граница Северног леденог мора удаљује се све више. Обала Шпицберга може се сада потпуно обити моторним чапцем, а да се ни на северу не наиђе на ледене баријере као што је то био случај пре неколико година. На северо-источном Гренланду промена климе прети опстанку животиња, које су досада живеле у тим крајевима. И дивљач покушава да се преко леда одсели у северније крајеве отока.

КОВАЧИ НОВЦА У СТАРОМ РИМУ

Радници у старом Риму, који су се бавили ковањем новца, били су строго одељен друштвени staleж са посебним законима. Кћи ковача новца смела се удати само за мушкарца, који је припадао истоме staleжу, а син је морао изучити занат свога оца. Фалсификовање новца веома се оштро кажњавало. За такве случајеве била је предвиђена казна смрти на ломачи. Чуvara казнионе, који би дозволио да му побегне који фалсификант новца, казнили су такође смрћу. Целокупно имање фалсификатора власти би заплениле. Конфискација се извршила и онда, кад власник куће у којој је становао, није имао ни појма о „пословима“ свога станара. Овим строгим прописима хтели су присилити кућевласника да pazi на свога станара и његов рад. Осим тога је сваки роб, који је проказао фалсификатора, добивао слободу и постао римским грађанином. Ако је проказивач био слободњак, добивао је постојину заплетењенога имања и различите привилегије. Упркос свима овим мерама, није се у Риму могло спречити фалсификовање новца.

ПИСМО СТАРИХ КИНЕЗА И ИНКА

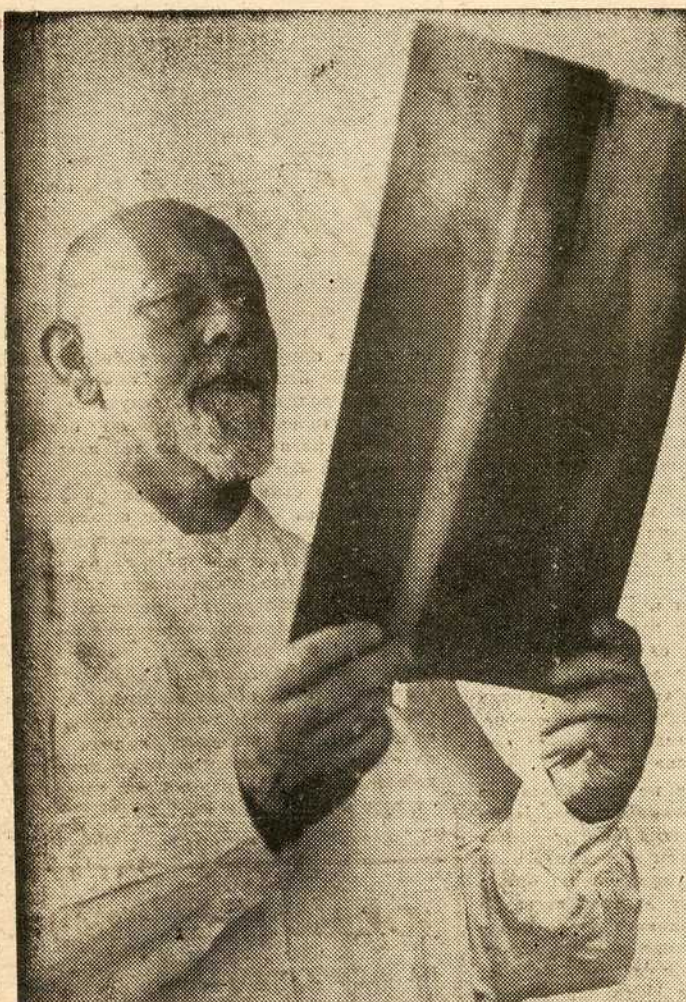
Пре проналазка писма Кинези су се споразумевали помоћу дугачких уздица на којима су на извесним местима били завезани чворови. Према размаку, облику и боји чворова могао је тада прималац да „прочита“ овако „писмо“. Сличним чворастим писмом служили су се у старом царству Инка, који су живели у садашњој држави Перу. Писма је, овај начин „писменог“ саобраћаја пао је касније у потпуни заборав. Досада га још нису могли одгонетати

Тајанствени Камени кипови на Ускршњим острвима.

Нови путеви Хирургије

У прошлим ратовима највише су страдали рањеници са повређеним костима. Повређена кост тешко се намешта, тешко и споро зацељује. Једном намештена она се без нове операције не може да исправи. Повреде костију ретко када остају без последица, а последице могу да буду: узетост, осакћаеност, инвалидитет, а код настрадалих у разним индустријским предузећима повремена или трајна радна или професионална неспособност. Зато су људи, упоредо са развојем опште медицине и техничких сретстава, тражили нове, боље и сигурније методе лечења прелома костију. Заслугом бечког лекара др Лоренца Белера доживела је ова важна грана медицинске науке још после првог светског рата велики напредак. Методи др Белера стално се усавршавају, примењују и унапређују тако да можда није далеко дан када повреда костију неће бити тежа од повреде мишића.

Доктор Белер је пошао са становишта да се последице тешких повреда костију могу и морају, у већини случајева, да отстране како из хуманих тако и из социјалних и друштвених разлога. Брзо и добро лечење увек је боље од накнадног залечивања. Што дуже једно лечење траје, каже др Белер, то су мањи изгледи за успостављање раније радне способности болесника. Другим речима, што се већи број случајева исправно и добро залечи, то ће мањи бити број инвалида и неспособних за рад. А зато су потребне, наглашава др Болер, две претпоставке: у једну руку амбуланте морају бити организоване тако да рањеник или повређени у што краћем временском року дође у руке искусног лекара-хирурга који ће одмах рану очистити, кост наместити, спречити запаљење. Ако рањеник, или повређени добије такву помоћ у року од шест часова после повреде, скраћује се рок лечења најмање за пети део времена. С друге стране, сви лекари кроз чије руке пролазе рањеници и повређени морају имати сва потребна знања модерне хирургије, дакле морају бити специјалисти. Др Белер зато предлаже да у великим индустријским предузећима и уопште у местима где се често дешавају несреће с преломима костију поред амбуланти оснују и нарочита болничка одељења са свим потребним апаратима и инструментима за брзу и темељну интервенцију. Стално праћење процеса предраваљивања помоћу рентгенских снимака и ортопедска нега такође су два важна фактора у лечењу др Белера.

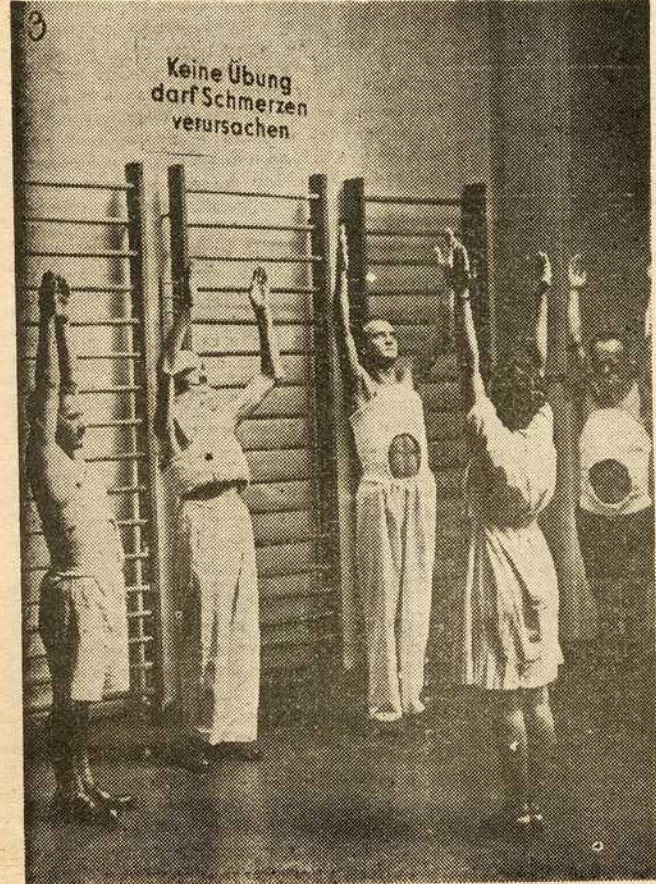
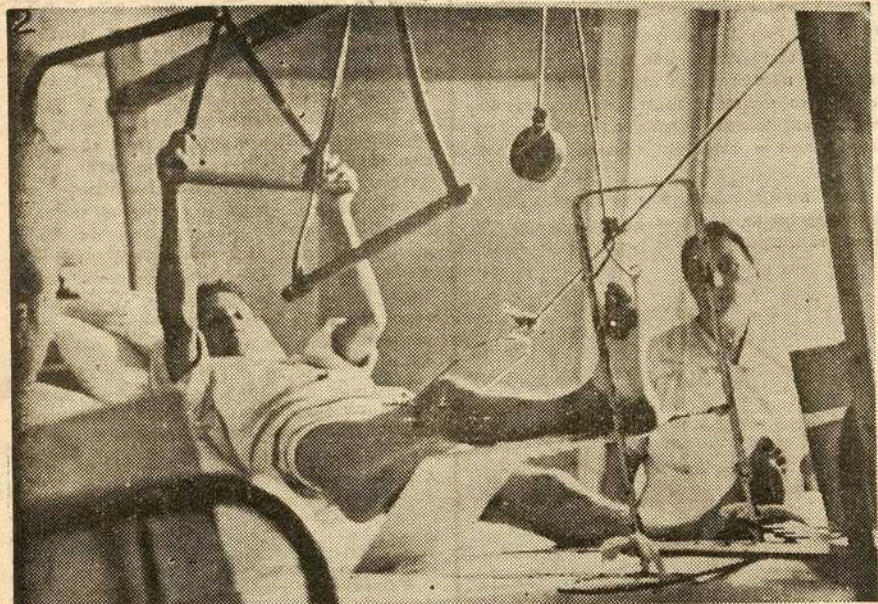
док је повређени део у гипсу, не би омлитавили и да се зглобови не би укочили, морају стално да се врше ортопедске вежбе. Завој сам допушта велику покретљивост екстремитета тако да се на пример код прелома лакатне кости прсти на руци, сама песница као и горњи део руке, могу потпуно слободно да покрећу. Но ту је главни и основни принцип: без болова. Масажа се, међутим, сасвим искључује. Сломљени удови, каже др Белер јачају много боље, ако се убрзо после незгоде пажљиво крећу него ако се силом праве покретљивима.

1 — Професор др Лоренц Белер, оснивач и примариус бечке болнице за несрећне случајеве, посматра рентгенски снимак једног прелома кости у рамену. По методи др Белера, у сломљену кост уметне се метална шипка која чини да кост правилно зарасте. Шипка се доцније извади, а повређени може већ две недеље доцније да иде без гипсаног завоја.

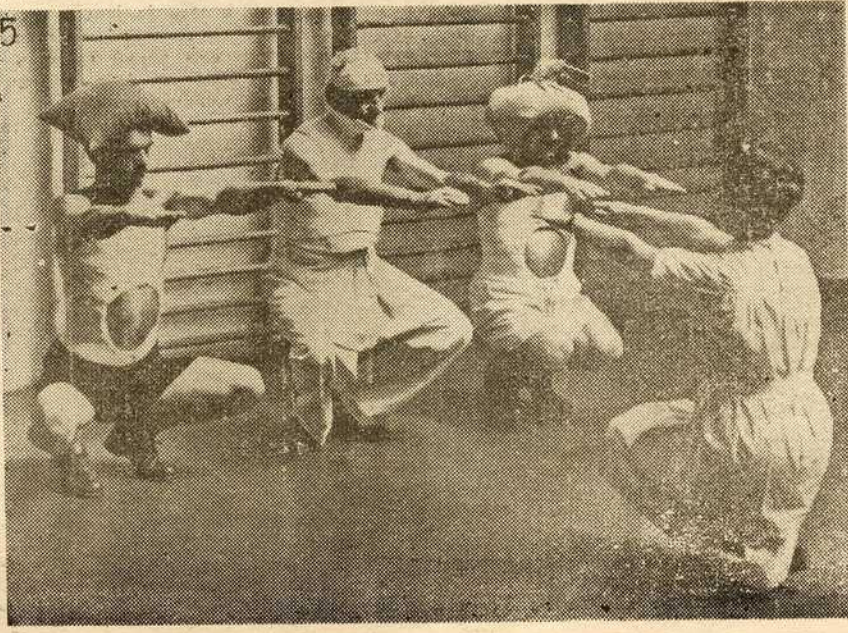
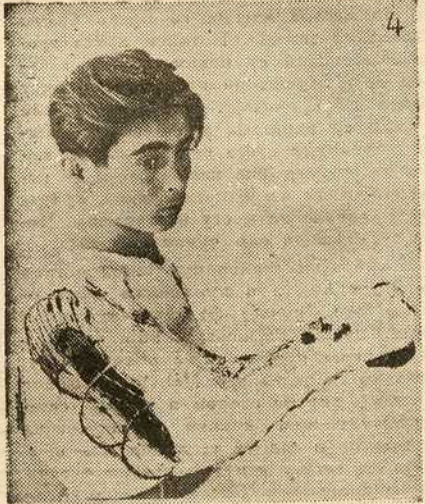
2 — Вештом комбинацијом направа повређени може, по систему Белера, сасвим слободно да се креће. Тиме се избегава досадно лежање, млиставост мишића, укоченост зглобова, а и сама нега болесника је много лакша. Разуме се да повређени део мора да мирује.

4 — Овом младом раднику пала је на руку тешка гвоздена шина, преломила му кост и повредила мишицу. На гипсаном завоју исечено је „прозорче“ тако да је рана у сталном додиру са ваздухом, а гвоздене жице бране је од удара или додира.

5 — Болесници који дуго леже после операције много ослабе, губе физичку и душевну отпорност, мишићи им олабавају, кости губе калцијум, зглобови и пршљенови у кичми се укоче. Гимнастичке вежбе по систему др Белера спречавају последице болесничког лежања. Ради јачања мишића кичме и трупа држе болесници на глави цакче са песком. Они мишићи не могу се појачати никаквом масажом.

3 — Чак и болесници са повређеним кичмом на клиници др Белера врше гимнастичке вежбе. Разуме се да су те вежбе нарочито удешене за овако тешке болеснике. Главни принцип код тих вежби јесте: никаквих болова не сме да буде. То, уосталом, пише и на табљи на зиду. (Снимци: Б.Ф.А.)

Банде у Босни

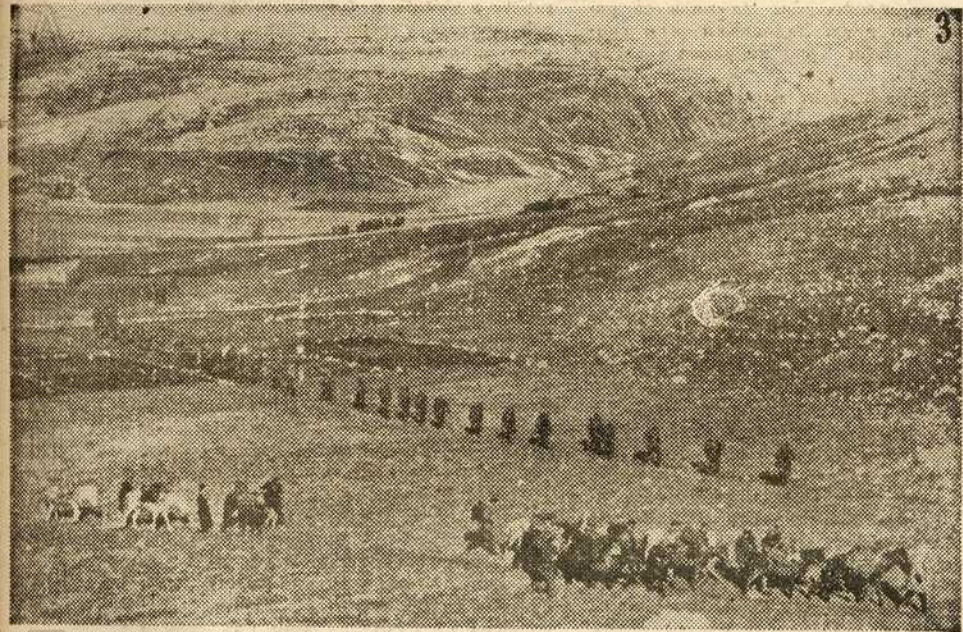

1 — У штабу батаљона на борбеном положају. Банде су опкољене и ради њиховог уништавања издају се последња наређења.

2 — Напредовање отежава тежак и кршевит терен.

3 — Раме уз раме са немачким групама боре се против белосветских банди и мештани Срби, спасавајући свој крај од пропаста.

(Снимци: В. Ф. А.)

и овде бори против бољшевицадије, ослобођен свих обзира према непоуздаком савезнику који је потајно помагао непријатељу, ударио је свом снагом свога оружја. Тито је последњих дана задобио неколико тешких удараца од којих неће моћи више да се опорави.

разумевање и пуну подршку српског становништва ових много напавених крајева. Немачке трупе спроводе своју акцију чишћења уз сарадњу великог броја Срба, националиста-добровољаца.

4 — Митраљеска ватра на бандите у бегству.

5 — Банде су разбијене и распршене. Немачки војници претресају села.

6 — У селима у којима су се дуже времена задржавали бандити паћене су веће количине скривене муниције и оружја.

Отвореном издајом Бадоља ситуација у северо-западном делу Балкана одједном се разбистрила. Лондонска агитација и Титове банде поздравиле су ту издају са највећим одушевљењем означавајући је као „прекретницу рата“, али су убрзо увидели своју заблуду. Немачки војници, који се

Толико развикани напад на Бања Луку, у којој је Тито намеравао да зимује, бдио је пропао. Немачке трупе на јуриш су заузеле Јајце. Чишћење Босне, Херцеговине и Црне Горе од остатака банди продужава се убрзаним темпом. При том је најважнија чињеница да акција немачке оружане снаге наилази на

Ташмо-амо по Солуну

(Написао за »Коло« Хајнц Шретер)

Танак млаз воде цури из чесме у многобројне безинске канте које сиромашним Солунцима служе место кофе. Само кратко време свакога дана отворена је јавна чесма овде, у старом деду вароши, на ивици цитедале чији зидови иако у рушевинама још увек пркосно стоје. По двадесет литара носе на око слабе руке бедно одевене сиротњке. Стрним, излизаним степеницама поплочаним турском калдрмом вуку они воду у невероватно бедне кућице, које овде, у најбеднијем делу Солуна, служе људима више као склоништа него као станови. Бедне учерице од земље, камена и лима, са камењем на крову, једине заштите од бесне буре, стиснуле су се једна уз другу као кутије. С марамицом на устима пролазим поред те слике беде и очајања. Ројеви комараца прате ме на мом путу. Кад завирим у које прљаво двориште пуно чупаве дечурлије, морам да помислим на циганску чергу. А где је класична Хеллада?

— Еј ти...!

Ко ме је то тргао из мисли, ко ме то дове? Иза једног зида стоји лепушкаста девојка, једном руком ми домахује, а другом држи перчин своје бујне, црне косе. Црне, ужагрене очи. Да ли ме је она то звала? На улазу у двориште пружила ми је руку и повела ме, по чистом, каменом плочнику, у рушевину, плаво обојену кућицу у позадини. Пред виским вратима вунени тепих живих боја. Пашао сам се у малој собици једне породице која очигледно пркоси бедо и немаштини. Необично чиста собица „тапетирана“ рекламним плакатима који се код нас лепе на зидове. Јевтине стварице укусно поређане на старим, расклиманим орманима.

— Зовем се Марика, господине. Је ли овде лепо? мучи се девојка да ми каже на мом језику. Она је, очигледно силно поносна својим домом. А кад сам дицао фотографски апарат, брзо је дохватила парче разбијеног огледала, дотерала хаљину и заузела позу поред мајке, која, као и сви људи овде, седи на невероватно малом трonoшу и пушећи цигарету преде на вретену.

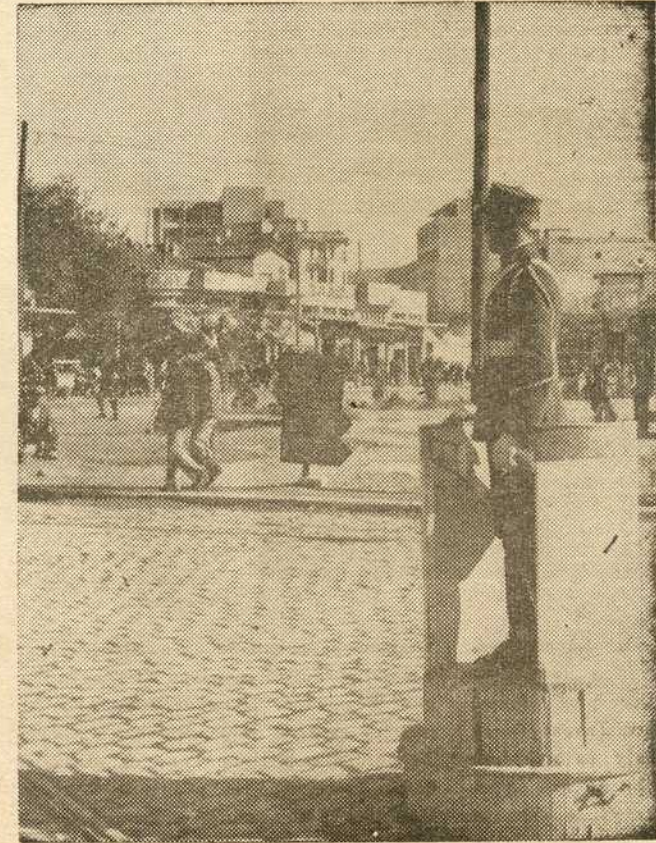
Апарат склопих. Марика је на филму. Разуме се, са срдачним осмејком на лицу. Затим смо пошли. Марика ми је била тумач. Њени живи гестови допуњавали су знање језика.

Стрме улице, камените степенице и опет стрме улице.

— Господине, све купујем, плаћам добро! то су речи које нас стално прате заједно са групом рашчупаних дерана. Овде и деца тргују. Безбрижни дечји осмејак у трен ока може да се замени са изразом пословног човека који рачуна. Они нас прате целим путем и понуде падају чим станемо у хлад каменних зидина да би уживали у идили тамних чемпреса, истурених доксата турских кућа, округлих купола православних цркава.

Таверна са невероватно широким вратима пуна је света. Сви седе ту подлакћени и задубљени у неку игру на табли или бучно играју карте. По уличним угловима пеку се „мекике“ на зејтину и њихов сладуљави мирис меша се

са димом и мирисом роштиља на којима се пржи месо са луком. Сиромашнији замишљено претрљавају своје драхме у рукама. Жене у народној ношњи, мушкарци у добрим средњеевропским оделима, свештеници у црним мантијама, најбеднији у ритама. Невероватна расна и социјална мешавина.

Читавих пола часа стојали смо пред рулетом, без кога се солунске улице не могу ни да замисле. Препредени сопственик је показао шта зна и уме. Сирота Марика имала је малер. Узалуд је метала своје драхме на шарену таблу. Најзад ипак! Добили смо часовник, боље рећи, будилник. Будилник који смо три пута преплатили. На ипак се радујемо као деца. Задовољан је и сопственик, који је направио добар „посао“.

— Марони, врући марони! виче један са суседног угла. Да пробамо. Овде је мода да се на улици једе и моји џепови су пуни врућих марона. Марика нарочито пријају, а мене потсећају на гимназијалске дане.

Лутамо без циља по романтичном лавиринту ове велике вароши. Двадесет и три мале уличице смо прошли, док сам бројао.

Задихани пењемо се на једно минаре што је остало из турских времена. Награђени смо дивним погледом на кућице које су се као гнезда ластавице прилепиле уз тврђаву на брегу. Освежује нас сув, топао ветрић који дува с мора.

Стотину метара ниже стојимо под старим, величанственим луком Гајерија, кроз који данас миле претрпани трамваји. Овде се лице Солуна најједног мења. Мале ниске цркве са звонницама, велике кућерине за становање са модерним фасадама. Велики тргови са оскудним зеленилом и изгаженим лејама, пристали саобраћајци на раскрсницама, невероватно изанђали и блатњави аутобуси са генераторима, широм отворене радње са изложима пуним воћа, поврћа, сувог грђа, смокава и — милиона му-

ва. Чистачи ципела на сваком кораку као нигде на Балкану, надвикују се са својим друговима, продавцима новина. Плакати најновијих филмова. И на широким булеварима мора човек да се гура, да обилази изложену робу. Јевтине играчке, бижутерија, воће, парфимерија, живина жива и заклана, сапун, цигарете и прашњаве књиге, све једно поред другог у сенци акација са округлом крошњом.

Стигосмо на Вардарски трг. Ту је гужва највећа. Ту се галами, свађа, тргује, гура, меша и мења. Носачи који чекају посао лаче на кулије, незапослени седе на ивици плочника заједно са Циганкама с децом на грудима. Ту је довољан један звиждук полицијске звиждалке да се сервилна маса брзо склони у споредне улице.

— Ах... Један једини поглед био је Марика довољан да пронађе фотографа без кога Солун не може да се замисли. Са својим преисториским апаратима стоје на сваком углу и на сваком згодном месту где могу да изврше препад на безазаленог пролазника. Марика се намешта пред класичним платном и мени не остаје друго него да станем поред ње. Фотограф, покривен црним платном дуго нас намешта, а онда притисне гумену лопту. За десет минута имамо слику.

Та слика, већ пожутела, и данас је код мене. Изнад платна види се глава високог грчког полицајца. Слика је наслоњена на будилник који смо добили на рулету. Хтео сам да их дам Марики за успомену на наше лутање по Солуну, али... лепа девојка изгубила се у гужви Вардарског трга. Заувек...

(Снимци: Хајнц Шретер)

Женева... Париз... Мадрид...

Мађарски фудбалери гостовали су у децембру у Швајцарској, Француској и Шпанији. Пештански лист „Кенеш Ваширион“ објавио је утиске с пута једног од својих фудбалера.

— Bitte! — вратио ми је љубазно немачки погранични официр путне исправе. Бадио је још један поглед на мој кофер, прелистао књигу која је лежала на седишту и упитао имам ли који неупотребљени филм. Све је у реду. Воз је пошао. Кроз два минута смо на Швајцарској граници.

Женева... Пред станицом стоји велики ред бидикла. Женевска омладина отпутовала је на скијање а вечерас, или

сутра, кад се врати наћи се свако свој точак тамо где га је оставио.

У свакој улици има по неколико златарских радњи и сајдија. У Швајцарској се све узима на карте, шећер, хлеб, месо, чоколада, путер — само предатна текстилна роба и сатови не. Откако је престао извоз радње су пуне сатови који су невероватно јевтини.

Изгледа нам да су карте уведене само због странаца. Швајцарац врло радо уступа странцу своје карте, он и без њих добија све од трговца који га познаје.

На обали језера велики хотели стоје празни. Страни дипломати који су за

време седнице Друштва народа дупке пунили елегантне просторије великих хотела сада су заузети другим стварима. Од многобројног особља остало је свега око стотину људи. А ни ови немају никаква посла.

Швајцарски званични кругови предузели су све да сачувају своју неутралност. У биоскопима се дају немачки и француски филмови, а листови доносе вести са свију фронтава...

Париз... Стигли смо са великим закашњењем због густе магле. Наш сапутник је приметио да имамо среће, велика је магла, неће бити напада из ваздуха. Одмах смо се јавили немачким војним властима где смо добили карте за храну и адресу ресторана где може јевтино и добро да се једе. За петнаест франака добили смо заиста добар ручак. Имали смо сулу, свињско и телеће месо са кромпирима и купусом, пиво и сладолед. Без карте на дрној берзи платили би ми тај ручак најмање 600 франака.

На улицама има врло много жена. Пред опером је велики саобраћај. У бундама од непознатог крзна шетају лепе, неговане, елегантне даме. У рукама држе кишобране са дугачким дршкама, онакве какви су се носили пре тридесет година. Аутомобила скоро уопште и нема. Место њих трчкарају велотакси. То су бицикли уз чији су задњи точак инсталирана колица у којима седи путник. Трамвајски саобраћај је претрпан. Они који су грдили наше трамваје нека пробају да уђу у париски Метро...

Напустили смо Париз. Немачки војници пролазе кроз вагоне. Врше царински преглед и траже објаве које се тешко добијају. Ипак има много путника, ходници су пуни.

Шпанија... Приближавајући се Мадриду видимо све више рушевина. Поред путева стоје још увек бункери, бетонске тврђаве и жичане препоне.

У предграђу Мадрида бели се огроман комплекс универзитетских зграда. То је највећа архитектонска творевина Франковог режима.

Улице су пуне продаваца воћа. Огромне количине банана и поморанце продају се невероватно јевтино. Једна кила банана стаје два песета што је отприлике 10 динара, а и свега осталог има у изобиљу. Од пре неколико недеља добија се све без карата осим хлеба. То је уведено ради сузбијања црне берзе. Данашње слободне цене мало су веће него раније максимирале али су још увек много ниже од бивших приоберијанских. Ево један мадридски ручак: ситни ракови, сардине, ринглице, похована риба, супа, телеће или говеђе месо са кромпиром и поврћем, тесто и воће. За све то плаћа се око 10—20 песета.

Хотели су пуни избеглица. Највише има Француза, Белгијанаца, Холанђана и Италијана. Ујутро смо нашли неочишћене ципеле пред вратима. Собарица нас је опоменула да смо их овога пута још нашли али да их више не стављамо напоље јер могу лако да нестану. Хотели су у споразуму са удружењем уличних чистача да не чисте ципеле својих гостију да им не би кварили посао. Улични чистачи ципела имају своје радње у свим деловима града.

Мадридске радње отварају се у 9 сати али пре десет нема скоро никога по улицама. У подне се затварају сви дућани од 1 до 4 сата. После су отворени све до 8 сати. Позоришта, биоскопи и ресторани отварају се око пола десет. Замрачења нема. Бљештеће рекламе и светли излози потсећају нас на предатна времена...

Листови објављују полузваничне вести земаља зарабених. Поред рата Шпанијолде много занима питање унутрашње политике. Листови о томе мало пишу али је главна тема сваког друштва: шта ће бити са рестаурацијом? Зна се да генерал Франко није противник монархиста.

К. В.

Историјске и друге анекдоте

ПРИЈАТЕЉ ВАЛЦЕРА

Рихард Вагнер купио је земљиште за своју кућу „Ванфрид“ у Бајројту од неког господина Шталингера. Били су споразумни о цени, једино се нису могли споразумети о једном парчету земље на коме је била гомила ђубрета. Вагнер је сматрао, да и то ђубре припада земљишту, па да је оно урачунато у куповну цену. Други је међутим хтео још нешто новца.

Они су се доста дуго препирали док коначно не рече Шталингер:

„Господин Вагнер, ако ми на клавиру одсвирасте један валцер ђубре је ваше!“

Вагнер пристаде и одсвира Штраусов валцер „На лепом плавом Дунаву“.

Тако је сво земљиште по цену од 12.000 гулдена прешло у Вагнерову својину.

АНАТОМ И БАЛЕРИНА

Оснивач Анатоомског музеја у Петрограду, професор Венцел Грубер, никада није био у позоришту и његовим пријатељима једва је успело да га једанпут одведу у оперу.

За време целе претставе стално је гуњао:

— Глупости! Непотребно трошење снаге!

Најзад је дошла на позорницу балерина Адела Гранцов и почела да игра. Анатоом је заћутао и није више скидао доглед са очију. Пријатељи су се смешкали. А када је играчица отишла, Грубер је рекао одушевљено:

— Какви мишићи! Штета што је не могу одмах препарирати у свом лабораторијуму!...

ЊЕГОВО НАЈБОЉЕ ДЕЛО

Чувени песник и математичар Кестнер врло је лако у младости учио, такоречи играјући се. Пред сам државни испит шетао је са прекрасном ћерком свог професора, уместо да „буба“.

Професор, који га је видео у друштву своје ћери, пребацио му је то. Међутим, Кестнер се снашао и одговорно му:

— Ви сте сами препорчили нама студентима, да се посветимо вашим делима, као припрему за државни испит. Вашу ћерку сматрам вашим најбољим делом!

ТЕЖАК ИЗБОР

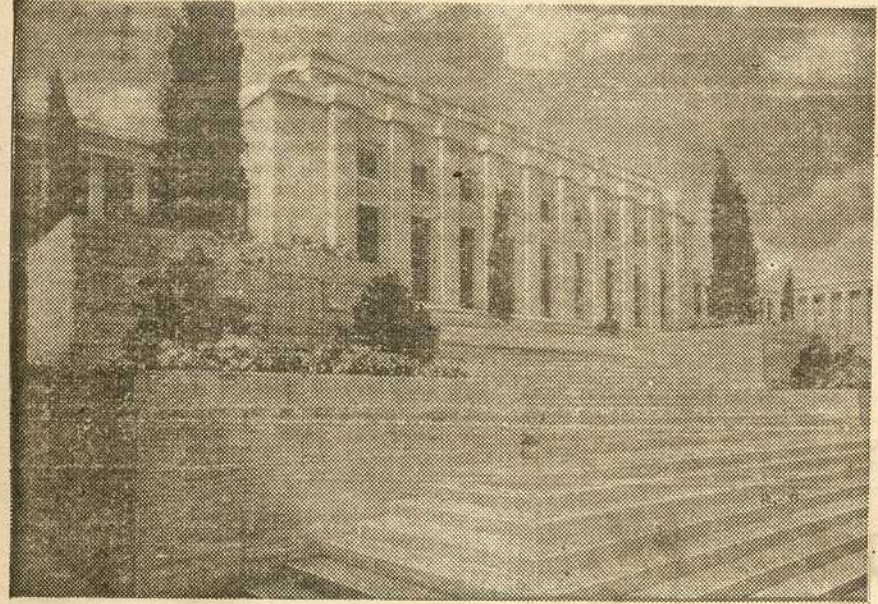
Године 1915 требао је Макс Регер да покаже своју пијанистичку уметност у једној болници приликом једног концерта за војнике. Он је радо пристао, али када се налазио на подиуму поред клавира, окренуо се свом војничком аудиторијуму и упитао наивно: „Другови, шта волите више, да вам отвирам нешто на клавиру, или да вам поклоним стотину цигарета?“

Природно је да су рањеници добили обоје: Регерову високу уметност и... цигарете.

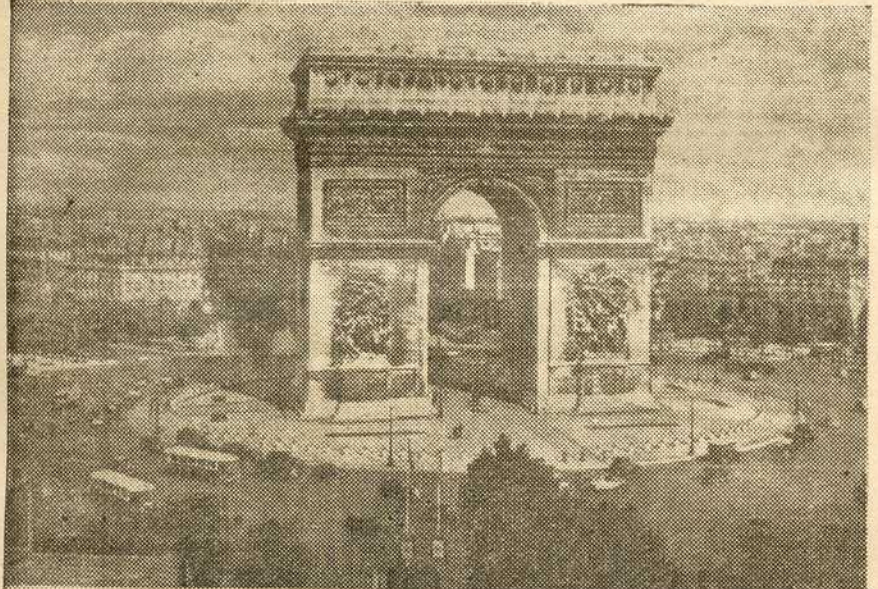
ДОСЕТЉИВИ МУЗИКАНТ

Кад је Рихард Вагнер боравио у Берлину, срео је на улици неког верглаша како свира марш из „Лоенгринга“. Вергл је свирао веренички марш сасвим споро, тако да је Вагнер морао да га опомене да се то свира брже. Верглаш је, међутим, тврдио да је марш овако свирао много лепши. Кад га Вагнер није могао да убеди, рекао му је да је он тај марш компоновао, па је сам почео да окреће вергло.

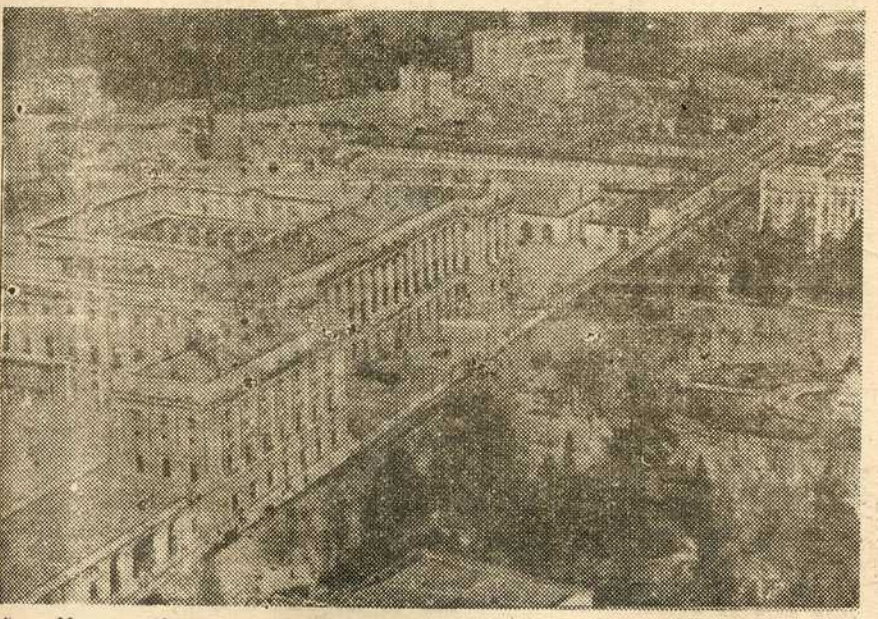
Тек сад се стари улични верглаш уверио да је марш, овако свирао, заиста много лепши. Али, већ сутрадан, на старом верглу била је истакнута табла: „Ученик Рихарда Вагнера!“

1 — Женева: Зграда Друштва народа

2 — Париз: Капија победе

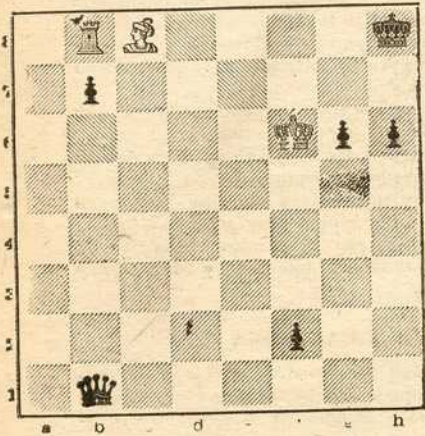
3 — Мадрид: Краљевски дворач

Даме!
 Индивидуална фризура је прави украс Ваше главе.
 Трајну ондулацију са предатним препаратима, направите Вам
ЗВОНКО фризер, Св. Саве бр. 12
 Славија, Радим од 2—4 по подне.
 52419, 1-2

Фото-апарате
 Догледе, сервисе, протекте и стране тепихе и све боље античке ствари кунује и најбоље плаћа
Трговина »Х У М«
 Балканска 13. — Телефон 25-370.
 52420, 1-4

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 108
Ф. Лараз

Бели на потезу добија.

Иако противна страна има краљицу и пешака, од којих једноме треба само још корак да авансира, ипак бели има добивену игру. Црни краљ стоји у масци што одлучује.

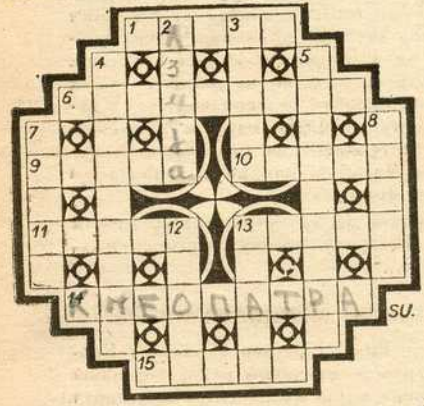
Решење проблема број 107 (Карла Шрадера): 1) Dа2—d2!

СА ТУРНИРА ЗА ШАМПИОНАТ СРБИЈЕ

Бели: С. Анимиовић. — Црни: М. Трајковић

- 1) d2—d4, Sg8—f6; 2) Sg1—f3, g7—g6; 3) b2—b3, Lf8—g7; 4) Lc1—b2, 0—0; 5) e2—e3, d7—d5; 6) Sb1—d2, c7—c5; 7) d4:c5, Sb8—d7; 8) b3—b4, a7—a5; 9) a2—a3, Dd8—c7; 10) Lf1—b5, Tf8—d8; 11) 0—0, e7—e5; 12) Sd2—b3, e5—e4; 13) Lb5:d7, a5—a4; 14) Ld7:c8, e4:f3; 15) Dd1:f3, Sf6—e4; 16) Lb2:g7, Kg8:g7; 17) Df3—s4 Dc7:c8; 18) Sb3—d4, Td8—e8; 19) Tal—d1, Ta8—a6; 20) f2—f3, Se4—f6; 21) Sd4—b5, Sf6—h5; 22) Df4—d4+. Црни предаје.

УКРИШТЕНЕ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Планина у Србији. 6) Препреден. 6) Јака жешћа. 10) Село у Шумадији. 11) Мушко име. 13) Птица. 14) Египатска краљица чувена са своје лепоте. 15) Прозлаз.

Вертикално: 2) Контиент. 3) Грчко острво. 4) Галипољски мореуз. 5) Место у Италији. 7) Вршак који се плаћа преко номиналне вредности неког новца. 8) Пристаниште на Црном мору. 12) Светшеничко одело. 13) Празна реч.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ПИТАЊА

- 1 — Како је народно веровање, ако је на Срећење ведро и суво време?
- 2 — Где је рођен Стеван Сремац, књижевник и приповедач?
- 3 — Ко је и када подигао манастир „Сопохане“, крај Новог Пазара?
- 4 — Како се множе јегуље?
- 5 — Колико може бити дуга и тешка штука, а колико јегуља?
- 6 — Шта је Синђелија?
- 7 — Ко је био Еурипидес?
- 8 — Кад су почеле излазити „Српске новине“?

- 9 — Колико је српских владара, у бројала српска црква у светигеље?
- 10 — Када је основано Српско-пчеларско друштво?

Размислите мало

ДВА ВОЗА

Путнички воз полази из Б. у 2,12 час. и стиже у М. у 3,24 час. Брзи воз креће из Б. у 2,26 час. и престижући путнички воз стиже у М. у 3,17 час. Претпоставља се да је брзина возова константна, тј. стално иста. У колико сати ће брзи воз да престигне путнички? Убеђени смо да, ако нико други, а оно ће барем сви наши железничари одмах моћи да реше овај задатак. Али за оне остале, дајемо одговор у идућем броју.

ИЗ 107-ОГ БРОЈА

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 — Највише зуба од свих копнених сисавца има дугуухи пас: има их 48 до 50. Живи у Јужној Америци.
- 2 — На Пејлону, Сардинији и Валезија има патуљастих магарца, који су мањи од великог пса.
- 3 — Школемски законом од 1883 уведена је гимнастика као обавезан предмет по свима средњим и стручним школама у Србији.
- 4 — Тамни птиче у Дунав на неколико места и под разним именима. Као Караиш у Дунаву улива се преко пута од Сурдука у Брму, као Висоља јужно од Борче, као Сибиња југоисточно од Овче, и као Тамни јужно од Панчева.
- 5 — Седмочисленици се зову словенски апостоли св. Ђирил и Методије и пет њихових ученика: Климент, Наум, Горазд, Ангелор и Сава.
- 6 — Први састави пок. др Ј. Скерлића били су већином сатиричног карактера, у стиху и у прози, а објављивао их је у „Шаливчници“, „Геси“, и „Звезди“.
- 7 — Смрла се добија из бора и оморике. Она се употребљава у разне сврхе, а особито њени производи калофонинум и терпентинско уље.
- 8 — Највећи крокодили живе од југоисточне Азије све до северне Аустралије и Соломонских отока. Познати су под именом „Гребенасти крокодили“, могу бити дугачки до 8 и по метара.
- 9 — У Јадранском мору живи јегуља позната под именом обична мурина, крупна и дугачка до 1,5 м. То је једна од ретких доиста отровних риба, јер није само отровна њена крв него и њен ујед.
- 10 — Композитор Корнелије Станковић, компоновао је валцере и кадриле, али под утицајем Вука Караџића и прете Радеског одлучио је да се посвети народној музици.
- 11 — Табула Трајана је латински натпис, који је урезао цар Трајан (98—117 пре Хр.) у стену, близу Оршаве на десној обали Дунава. Натпис каже, да је Трајан подигао пут новел Дунава у нашој земљи.
- 12 — Тамна коса код људи највише је заступљена у Крушевачком, подрињском и београдском округу, а најмање у крагујевачком и ужињском.
- 13 — Српско пољопривредно друштво — хумано и васпитно друштво. Основано је 1869. Оснивачи су били др Милован Спасић, др Ј. Панчић, Чедомил Митатовић и др.
- 14 — Ради крутог оклопа рак не може постепено да расте, него то обавља на макове код пресвлачења. Тако се рак од времена на време пресвлачи читавог живота и увек може да расте.
- 15 — До сада је познато око 12.000 различитих врста птица.
- 16 — Стари Египћани сматрали су птицу Ибис, светом птицом, јер је долазила заједно са плодносном поплавом Нила.
- 17 — Питоми коњ је стара домаћа животиња, коју су држали у Индији већ 2000 г. пре Христа.
- 18 — Комарци мужјаци су сасвим безазљиве животиње: но зато су женке крвожедне и својим болјивим устима сипу крв птицама, сисавцима па и човеку.
- 19 — Орбљак је црквена књига, у којој су скупиљене службе а донекле и кратка житија српских светитеља.
- 20 — Лудвиг ван Бетовен компоновао је оперу „Филеја“.

РЕШЕЊЕ УКРИШТЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 2) Деметра, 4) Уво, 5) Ако, 7) Зри, 8) Три, 9) Сви, 10) Абе, 11) Вуп, 12) Пта, 14) Кит, 15) Оро, 16) Романса. Вертикално: 1) Пена, 2) Диктатор, 3) Агрипина, 6) Орба, 7) Звук, 9) С. Н. 13) Прак, 15) Ом.

ДЕЦЕ ЊИ

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И НОУЧЕ

Родитељска лудав

Био је тмуран, кишовит дан. Мототоно је падала киша. Поред реке, у дупљи старог храста живео је врабац Живко са својом породицом. Његови птићи били су вечито гладни и он је једва успевао да их нахрани. Њихова мајка, врабца Живкица певала им је песму да би бар за тренутак заћутали:

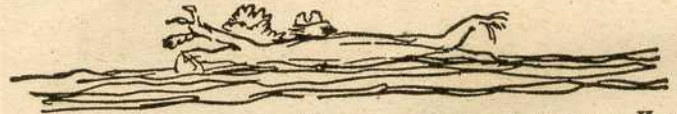
„Спавајте ми, децо моја
Јуначкога буд'те соја
Птићи моји јадни
Нисте тако гладни
Сад ће доћи тата
Донеће вам мрва
И понеког дрва.“

Мали врапци би мало поћутали, али би после надали такву дреку, да једна

И виде да се њихов стари храст, који је био сав труо, срушио у воду и они сада плове. Он рече својим малишанима да се не плаше али они се не уплашише већ повикаше:

„Што је дивно реком њи
Зар ми нисмо храбри птићи“

Они су се радовали, али врапцу и врабци није било пријатно. Неколико дана су тако пловили. Један дан осване нешто туробан; киша је мила као мрва кабла. Река је набујала, а валови су, немирно скакали, прескачући један другог. Мали врапци су радознано гледали испод себе, али их један талао прекри и одвуче их у воду. Неми стајаше врабац и врабца. И онда скочише у воду. Не треба њима живота,

врабца није знала шта да ради. Тако су пролазили дани. Једног јутра осети врабац Живко, да се њихов стан креће. Уплашен полети он да види шта је.

кад нема њихове деце. И њих ваљ покрише, играјући и преврћући се као да ништа није било.

ОЛГА П. ЗУПАН

Хоће мали Мића да игра дугмића

Играо је мали Мића са друговима дугмића. Али, играо је лоше. Сва дугмета му одоше. О' панталона и капута. Сва дугмета; бела, жута, плава, црна и зелена. Нема од њих ни помеса.

Панталоне држи руком. И успева с' тешком муком Да их одржи на себи. Да на земљу пале не би. Али кад' га виде мама. Тад настале цела драма: „Јао! прни сине, јао! Сви си дугмад покидао! А тек кад' га тата виде Кожни кашан он брзо скиде... Шта је било, сви већ знамо Не морамо да причамо Како нам је проп'о Мића. Што је играо дугмића.“

МИХАИЛО НОВАКОВИЋ
ученик.

Боби

Било једно лепо куче, слатко мало као луче. Његово је лепо име, ја се увек мичим њиме.

Он се зове слатки Боби, по ваздан је он у соби.

На челу му звездица, око врата уздица. Паметне му окиде, а беле му шапиде.

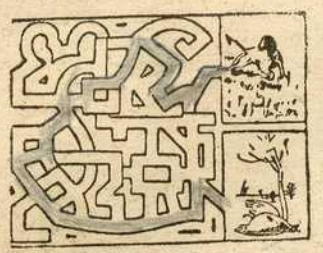
Ја га учим, па учим, али њега не мучим. Када нешто оћули, мало уши наћули.

Косач

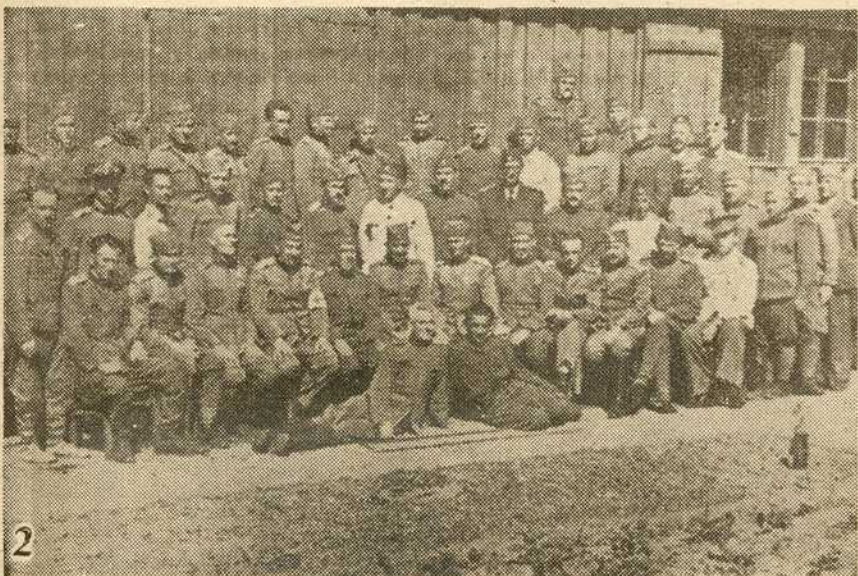
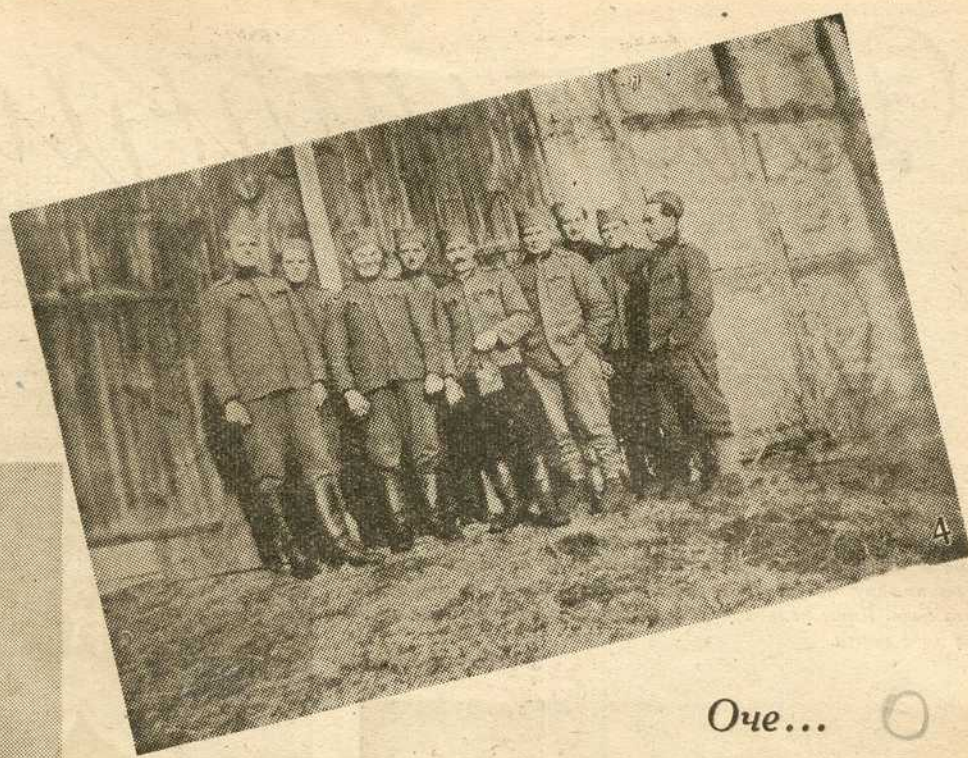
Да ли је овај косач сам или се негде у близини крви још какво лице? Загледајте још једном ову слику, па онда одговорите.

Пас и дивљач

Пас је осетио дивљач и полетео да је пронађе. Само у мочварима и шипразима није лако наћи пут. Да ли ће пас моћи да дође до дивљачи? И да ли бисте и ви могли да пронађете пут кроз овај лавиринт? Покушајте.

Наша и
заробљеници

1 — Група офици-
ра Офлага XIII Б.
2 — Заробљени о-
фицири у Офлагу
XIII Б, пред сво-
јом бараком.
3 — Жена, која га
је тако жељно и вер-
но очекивала, прва
је посетила пуште-
ног српског зароб-
љеника.
4 — Група српских
заробљеника Ста-
лага II Д.
(Снимци:
приватна својина)

Оче...

Пролазе дани...

(Песма посвећена ратном заробљенику бр. 96.931 Сталаг VIII Сави Благојевом)

Пролазе дани, а за њим ноћи,
Често се питам, кад' ли ћеш доћи.
Када ћеш доћи у завичај,
Да видиш лепо твог сунца сјај.
Да видиш зору, када заруди,
Да видиш сунка, када се буди.
Ох дођи! Дођи, мој тече мили,
Ох дођи! Дођи у твој дом,
Донеси радост, срећу веселе,
Жени, синку и роду свом.
Ох дођи! Дођи мој тече мили,
Ох дођи! Дођи у завичај,
Да видиш лепо твог сунца сјај.

Кикинда

ЈОВАНКА ГЛАВАШКИ
ученица V разреда
Реалне гимназије

Драгом татици

Мирку С. Павловићу, мајору

Буба-маро, ево моје руке!
Но њој мили и тамо и амо.
Не плаши се, дирати те нећу.
Буба-маро, ево моје руке!
По њој мили, ти ту можеш проћи;
Буба-маро били могла рећи:
Од куд ће мили тата доћи.
Мили тата да му се радујем,
Мили тата да пред њег' изађем?
Буба-маро, сад си већ одморна,
Иди лети моме драгом тати,
Иди лети па ти њему кажи,
Да га Аца жељно, — жељно тражи"

Петровац на Млави, у јануару

АЛЕКСАНДАР М. ПАВЛОВИЋ
уч. II разреда основне школе

Пахуљице промичу,
Играју се,
блистају.
Ноћ...

Мисли те траже
пуне су наде.
Да ли ћеш
доћ'?...

Чежње, љубави;
бола и туге
свега сам
пун!

Све спава, мртво је...
Снег само пада,
чујем му
шум!...

Оче, ...
Сањаш ли у даљини,
мали свој
дом?

Ах, када ћу када оче,
у загрљају бити
твојом?!

КСЕНИЈА — СЕЊА ШИМИЋ

Г. Владан Голочевца, трговац из Београда је један од оних врсних Срба који заробљенике и њихове породице не заборавља. Шаље им редовно пакете пропраћене увек утешним и топлим речима, а потпомаже и њихове сиромашне породице. Не пролази ниједан празник да он не обрадује неког непознатог заробљеника. Тако је за ове божићне празнике послао петнаест пакета са маћуху, славним, пршутом, брашном, гершлом, пасуљем, грашком, јабукама, орасима, двококом и кексом.

Овај ретко леп хумани гест г. Голочевца заслужује сваку похвалу и треба да служи за пример како се српски мисли и осећа...

Све на тебе чека

Посвећено Илији Аврамовићу, 2608 Офлаг XIII Б, Хамелбург

Пролази дан за даном и већ је трећа зима.
Три пут је лишије свело и мраз се поново хвата,
Од кад си тешка срца збогом нам рекао свима
И пош'о захваћен буром великога рата.

И сад на зиду стоје недовршене скице;
Тужно изгледа сада твоја виолина стара.
На тебе чекају њене покидане жице,
Четкице и боје, прашњава гитара...

Све чека на благи додир чаробне твоје руке
Па да се из сна прене и стресе чаму скоком;
Да сложено забрује жице у један мах без хуке
И живот потече мирно пређашњим стојим током.

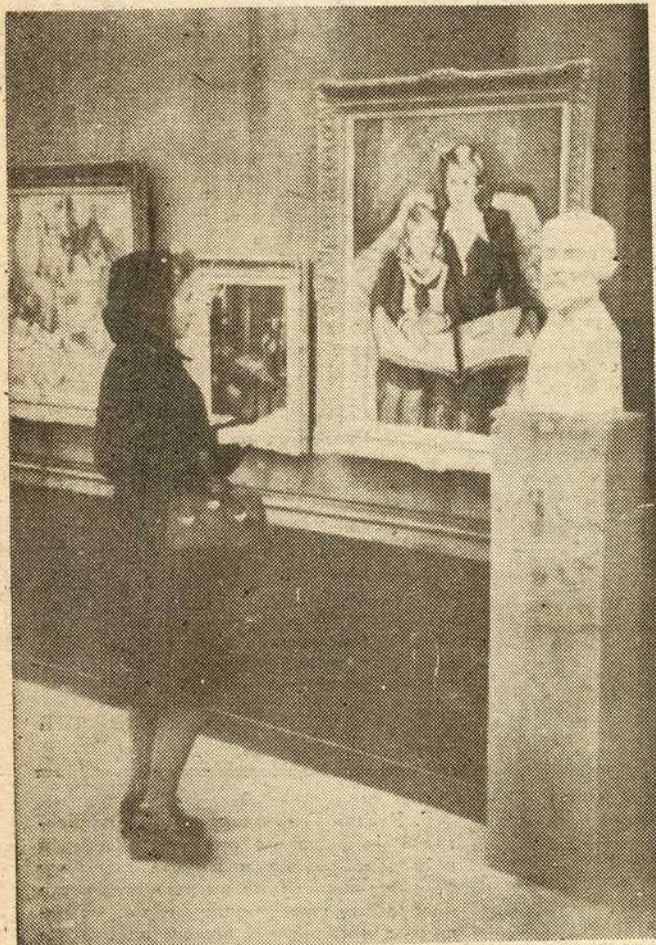
Београд

НАДЕЖДА АВРАМОВИЋ
ченица VII разреда IV женске гимназије

Уметнички живот

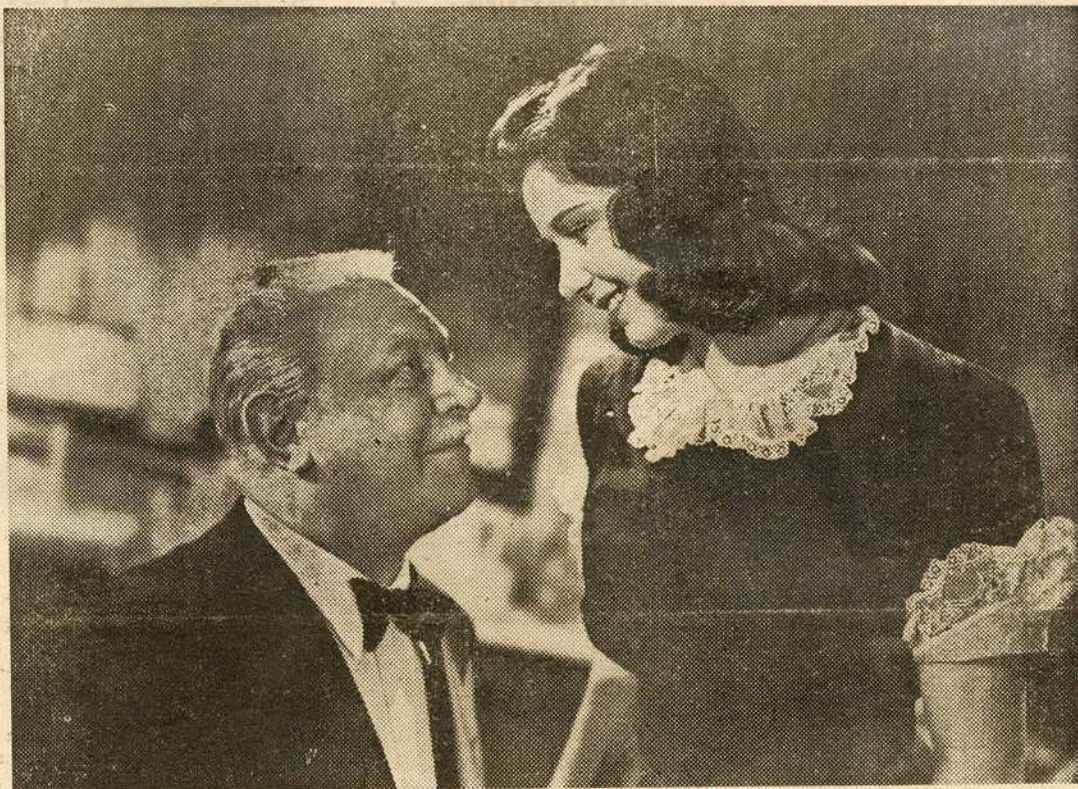
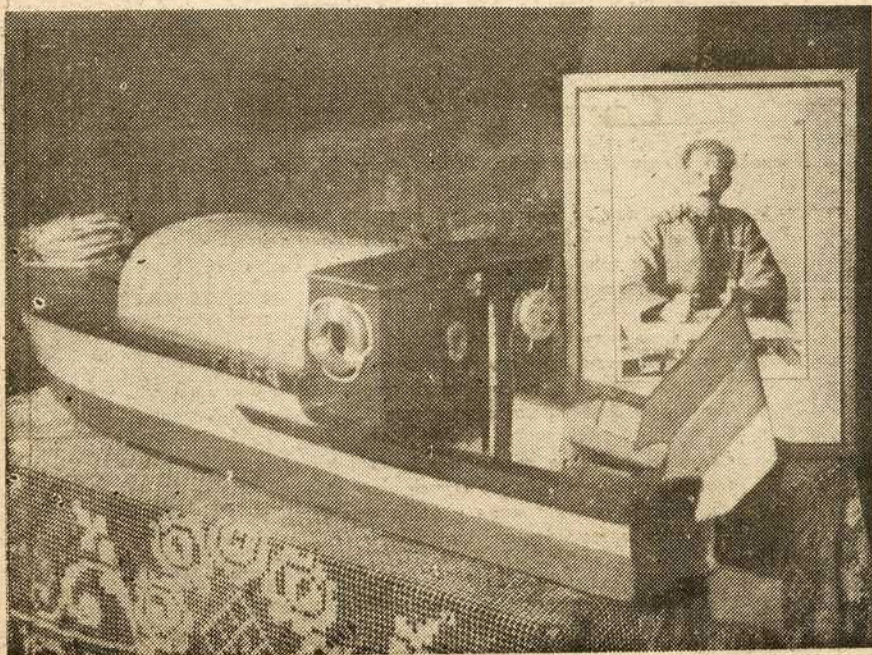
Недавно је отворена у Уметничком павиљону на Калемегдану изложба српских уметника, коју је приредило Министарство просвете. Заступљено је око 200 слика многих наших познатих сликара и неколико врло успешних вајарских радова. Пажњу публике привукли су нарочито акварели Боре Анђелковића и композиције Младена Јосића. Изложбу је посетило до сада преко хиљаду особа. Међу посетиоцима било је нарочито много ђака. Више радова је откупљено. Изложба ће бити отворена до 1 марта.

(Снимци: А. Симић)

Примитивним сретствима израђени, чамац и једрилица, симболизују велику љубав оца у даљини према својој маломе сину-јединцу. Ствари су биле запажене и изложене у Немачкој, а одакле лепо спаковане и послане маломе Рођи у домотину као поклон за Нову годину.

Мали Рођа је код своје баке у унутрашњости и може се замислити његова велика радост када буде дошао и кад затекне поклон оца, који му је са толико љубави израдио те заиста лепе и уметнички израђене ствари, далеко од њега у заробљеништву у тешким часовима посталгије... за њим, својим огњиштем и својом родном грудом.

„Његова друга младост“, последњи филм Емила Јанингса, приказује се у биоскопу „Београд“ с великим успехом. Јанингс, признат и познат као некадашњи креатор трагичних јунака, у овом филму игра улогу ведрог старца, који сматра да је старост уображење. На слици Емил Јанингс и његова љубавница партнерка Марија Ландрок.

(Снимак: Тобис-филм)

Посетили смо госпођу Цоку Перић-Нешић, нашу популарну и омиљену глумицу, која нас је срдечно дочекала и том приликом нам је показала уметнички израђене мали чамац и једрилицу које је из заробљеништва послао њен муж, Бранимир-Нешић, новинар, своје грогодишњем синчићу Рођи.

У веома топлом и симпатичном декору, потресна драма Боже Николајевића „Догорели кров“, већ неколико пута пуни дворану нашег Народнег позоришта. Писац је узео мотив из патријархалног старог београдског живота а драма се одвија на Дорћолу. Три драмске слике „Догорелог крова“ тумаче наши истакнути уметници Т. Арсенијевић, Б. Николић, М. Живановић, Ф. Новаковић, В. Петрић, Ј. Николић и други. Режија, сликарски радови, костими, као и светлосни ефекти допринели су потпуном успеху ове узбудљиве домаће драме.